

06.10.22

Sara Maredudd Jones

Cyswllt Contact

Ffôn Phone

0330 5880 369

Erthygl i'r Wasg Press Release

“Pan ddaeth y wal goch i fewn ar y gytgan gyntaf yna, roedd hi fel cael fy nharo gan bŵer arallfydol.” Sgwrs Dan y Lloer gyda Dafydd Iwan

Yng nghyngod mynyddoedd Eryri i bentref Caeathro mae Elin Fflur yn teithio y tro hwn i gwrrd a'i gwestai arbennig, Dafydd Iwan, mewn pennod newydd awr o hyd o **Sgwrs Dan y Lloer** ar nos Lun 17 Hydref am 8.00.

Gyda thanllwyth o dâr a'r sêr yn gwmni, mae Elin yn cael clywed am fywyd a gyrrfa rhyfeddol un o ffigyrâu mwyaf nodedig yn hanes diweddar Cymru, ac yn sicr un o'r prysuraf.

Mae Dafydd Iwan yn ganwr, cyfansoddwr, ymgyrchydd, gwleidydd, pregethwr ac yn ddyn busnes. Mae'n byw yng Nghaeathro gyda'i wraig Bethan, a Wini'r ci.

Un o fechgyn Brynaman yw Dafydd Iwan yn wreiddiol er ei fod wedi byw yn y gogledd ers blynnyddoedd maith bellach.

Roedd ei dad yn weinidog a'i fam yn athrawes – y ddau yn genedlaetholwyr, a'i daid yn un o sylfaenwyr Plaid Cymru. Roedd bod yn genedlaetholwr yn rhywbeth naturiol yn ei fagwraeth, heb i neb orfod pregethu. I Dafydd, roedd “yn beth naturiol i gefnogi eich gwlad eich hun a bod chi angen gweld eich gwlad eich hun yn cael yr un hawliau a unrhyw wladd arall.”

Mae o wedi ymgyrchu'n frwd dros yr iaith, gan gynnwys treulio cyfnodau yn y carchar, ac wedi sefyll sawl tro dros Blaid Cymru ac fel aelod o Gyngor Gwynedd. Fo hefyd oedd un o sylfaenwyr Stiwdio Sain ym 1969.

Mae o'n rhyfeddol faint mae Dafydd Iwan wedi'i gyflawni ac mae elfennau wahanol iawn i'w fywyd a'i yrfa, ond yr un pethau sy'n plethu'r cyfan at ei gilydd: “Dwi'n gobeithio mod i'n dweud pethau digon tebyg mewn cyngerdd ar nos Sadwrn a'r capel ar fore dydd Sul.”

Mae crefydd a ffydd yn rywbeth arall sy'n rhan mawr o'i fywyd, ac mae'n pregethu yn rheolaidd. Mae'r capeli'n sefydliadau pwysig beth bynnag yw'r niferoedd, yn ôl Dafydd, ac mae'r disgylblaeth i fynd yn ei angori:

“Maen nhw'n cadw'r fflam ynghyn mewn ffordd real iawn ac ar wahân i hynny, mae'n helpu fi achos mae'n cadw fy nhraed i ar y ddaear, hyd yn oed os ydi fy mhen i yn y cymylau!”

Efallai elfen annisgwyl ym mywyd a gyrrfa Dafydd yw byd y pêl-droed. Yn sicr, fo yw dyn y foment ar hyn o bryd gyda pêl-droed Cymru a'r Cwpan y Byd yn Qatar yn codi'r momentwm.

Mae gan ei gân eiconig Yma o Hyd le arbennig yng nghalonau cefnogwyr pêl-droed Cymru a bellach gyda aelodau'r tîm. Roedd Dafydd yno yn gêm Cymru yn erbyn Awstria yn canu'r gân, ac eto wedyn yn y gêm anhygoel hwnnw pan enillodd Cymru ei lle yng Nghwpan y Byd yn erbyn Wcrain o flaen 30,000 o bobl. Ac roedd yr ymateb yn syfrdanol.

"Mae o'n gyfnod sydd bron a bod yn afreal erbyn hyn," meddai Dafydd wrth gofio nol, "Pan ddaeth y wal goch i fewn ar y gytgan gyntaf yna, roedd hi fel cael fy nharo gan bŵer arallfydol – roedd o'n brofiad rhyfeddol. Ac yn brofiad ysgytvol iawn."

Un o'r pethau mwyaf teimladwy am y perfformiad yw'r dagrau yn ei lygaid. Dyw hyn ddim yn ddiarth i Dafydd wrth ganu, ond mae'n cyfaddef nad oedd modd gwneud dim byd arall yn y sefyllfa honno:

"Oni'n canu cân dwi wedi'i chanu ers bron i ddeugain mlynedd a dyma'r miloedd o gefnogwyr pêl-droed – Cymry Cymraeg a di-Gymraeg – yn ei chanu hi nol i mi."

Cofiwch wylio'r bennod arbennig awr o hyd yma o **Sgwrs Dan y Lloer** i glywed mwy am yr elfennau gwahanol sydd yn perthyn i fywyd rhyfeddol Dafydd Iwan a chyfle i fwynhau deuawd arbennig iawn ar ddiwedd y rhaglen.

Sgwrs Dan y Lloer

Nos Lun 17 Hydref, 8.00

Isdeitlau Cymraeg a Saesneg

Ar alw: S4C Clic, iPlayer a llwyfannau eraill

Cynhyrchiad Tinopolis ar gyfer S4C

06.10.22

Sara Maredudd Jones
Cyswllt Contact
Ffôn Phone
0330 5880 369

Erthygl i'r Wasg Press Release

"When the red wall came in on that first chorus, it was like being hit by an otherworldly force." Sgwrs Dan y Lloer with Dafydd Iwan

In the shadows of the Snowdonia mountains, this time Elin Fflur travels to the village of Caeathro to meet her special guest, Dafydd Iwan, in a new hour-long episode of **Sgwrs Dan y Lloer** on Monday 17 October at 8.00.

Accompanied by a roaring fire and the stars, Elin gets to hear about the extraordinary life and career of one of the most notable figures in recent Welsh history, and certainly one of the busiest.

Dafydd Iwan is a singer, composer, campaigner, politician, preacher, and businessman. He lives in Caeathro with his wife Bethan, and Wini the dog.

Dafydd Iwan is originally from Brynaman, although he has lived in the north for many years.

His father was a minister and his mother a teacher - both Welsh nationalists, and his grandfather was one of the founders of Plaid Cymru. Being a nationalist was something natural in his upbringing, without anyone having to preach it. For Dafydd, it was "a natural thing to support your own country and to see your own country get the same rights as any other country."

He has campaigned enthusiastically over the Welsh language, that included spending time in prison, and has stood several times for Plaid Cymru and as a member of Gwynedd Council. He was also one of the founders of Sain Studio in 1969.

Its amazing how much Dafydd Iwan has achieved and although there are very different elements to his life and career, it is the same things that tie everything together: "I hope I say similar things in a concert on Saturday night that I do in the chapel on a Sunday morning."

Religion and faith are also a big part of his life, and he preaches regularly. The chapels, regardless of the numbers, are important institutions, according to Dafydd, and the discipline to go anchors him:

"They keep the flame going in a very real way and it helps me to keep my feet on the ground, even if my head is in the clouds!"

Perhaps an unexpected element in Dafydd's life and career is the world of football. Certainly, he is the man of the moment in Welsh football with the World Cup in Qatar picking up the momentum.

His iconic song *Yma o Hyd* has a special place in the hearts of Welsh football fans and now also with the team members. Dafydd was there at the Wales game against Austria singing this song, and then again at that incredible game when Wales won their place in the World Cup against Ukraine in front of 30,000 people. And the response was astounding.

"It's a period that's almost unreal now," said Dafydd when he remembered, ""When the red wall came in on that first chorus, it was like being hit by an otherworldly force. It was an amazing experience. And a very powerful experience."

One of the most moving things about the performance are the tears in his eyes. This isn't unusual for Dafydd when he sings, but he admits that it wasn't possible to do anything else in that situation:

"I was singing a song I've sung for almost 40 years and here are the thousands of football fans - Welsh and non-Welsh speakers - singing it back to me."

Remember to watch this one-hour long episode of *Sgwrs Dan y Lloer* to hear more about all the different elements that belong to Dafydd Iwan's extraordinary life and a chance to enjoy a very special duet at the end of the programme.

Sgwrs Dan y Lloer

Monday 17 October, 8.00pm

Welsh and English subtitles available

On demand: S4C Clic, iPlayer and other platforms

A Tinopolis production for S4C